

Switch-kasting

— mer moro, mer fisk...?!

Del 1: «Kiss and go!»

Terje Bomann-Larsen
Tekst,
foto og
illustrasjon

Å beherske flere teknikker gir større variasjon og større muligheter. Her presenterer vår fluefiskemedarbeider de tre «kiss and go!»-kastene single spey, double snake roll og single snake roll.

Da jeg gjorde mine første forsøk i lakseelva for rundt 35 år siden, var det kast over hodet som gjaldt, såvel med én- som med tohåndsstang. Mange hadde hørt om spey- eller underhåndskast, men de få som praktiserte det, vakte berettiget oppsikt. Men en ting kunne vi ikke unngå å legge merke til: Spey-kasterne fikk fiske uforstyrret på plasser der andre ikke kom til, og der fikk de fisk! Bedre motivasjon for å lære noe nytt er vanskelig å finne, og særlig i løpet av 90-tallet skjedde det en stille revolusjon der «alle» tohåndskastere ble spey-kastere.

Om verden har gått framover kan likevel diskuteres. Vi fikk tilgang til flere fiskeplasser, men for de fleste gjelder at vi plasker mer og kaster kortere og/eller med dårligere vinkling. Single spey – den dominerende varianten – har nemlig ikke kommet i tillegg til overhåndskastet, men istedenfor det. Variasjon er stort sett like fraværende som på 80-tallet. Det gjaldt også mitt eget fiske. Med single og double spey samt enhåndskast over hodet, dekket jeg det vannet jeg trengte å dekke, og lot det bli med det. Jeg kjøpte riktig nok en 11 fots switch-stang, men det var for å ha en lang enhånd som kunne løfte bakkastet over det høye august-gresset på Lyngnas bredder.

VENDEPUNKTET

Treningen gikk mye på å denge lengst mulig med de få kastvariantene jeg behersket, men da Alt om Fiske våren 2012 skulle ha stortest av switch-stenger, måtte jeg ta noen grep. Switch-stenger skal kunne brukes til alle typer kast, én- og tohånds. For å yte testdeltakerne rettferdighet måtte vi kjøre hele spekteret, og «tohåndsansvarlig» Øystein Aas var klar på at vi også skulle teste stengene på skagit. For ikke å stille uforberedt, skummet jeg igjennom noen snutter på YouTube og stakk ned i Lågen med switch-stanga og en kort, overvektig skyteklump. Med årelang terping på single spey i ryggen, viste skagit-kastene seg å være «piece of cake», og i løpet av en kort økt, satt de såpass bra at de kunne brukes i fiske.

Min egen switch-stang er lett nok til en fiske-dag med énhåndskasting, men de fleste i testen var en klasse tyngre, og det ble straks viktigere å kunne bruke to hender for å spare kastearmen. Jeg oppdaget snart at det ikke bare var behagelig lett å bruke disse stengene på rundt 11 fot som tohåndsstenger, men også at i utgangspunktet like kast kunne presentere ulikt om jeg brukte én- eller tohåndsteknikk. Alle kast kan i prinsippet utføres med både én- og tohåndsteknikk, og med switch-stang trenger du ikke bytte stang for å bytte teknikk.

IKKE LANGT, MEN VARIERT!

Ei switch-stang er definitivt feil redskap i casting, men perfekt i mindre elver der flua presenteres på de fleste standplassene med kastlengder rundt 25 meter. Med litt trening går det greit med alle spey-varianter, og der elva breier seg ut, switcher du til kast over hodet – gjerne énhånds med dobbelttrekk.

Switch-oppsettet gir deg muligheten til å presentere fluer med større variasjon enn noen annen redskap, og nettopp variert presentasjon kan være nøkkelen til suksess. Vi vet aldri hva som trigger en laks – eller sjørørret – til å ta ei flue som sveiper forbi, og derfor er det lurt å variere presentasjonen. Enklest er dette når du har lokalisert en fisk og kan fiske målrettet på den, men når du fisker av en lang høl kast for kast, blir det fort monotont om du bruker samme teknikk hele veien ned. Vinkelen blir i hvert kast den samme, og fisken får se flua fra samme synsvinkel og i lik hastighet hver gang den dukker opp. Selvsagt kan den finne på å ta, men jeg tror sjansen øker om den får noen overraskelser.

Tenk deg følgende: Du går to–tre skritt av gangen ned igjennom en høl der du vet det står fisk, men ikke nøyaktig hvor. Du legger ut kast etter kast med single spey og en vinkel på rundt 50 grader. Laksen ser flua passere tre–fire ganger på samme måte innen du er forbi. Så endrer du teknikk, og legger et circle spey-kast 80 grader på strømmen. Flua lander høyere i strømmen, og er plutselig tilbake i laksens synsfelt. Nå kommer den inn med mye større fart og vekker laksens slumrende jaktinstinkt... Kanskje.

95 % ER NOK

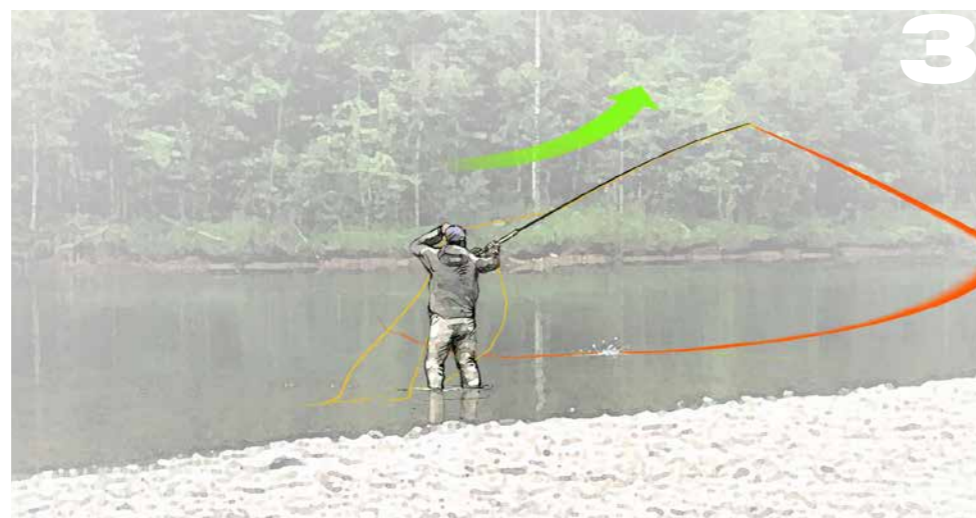
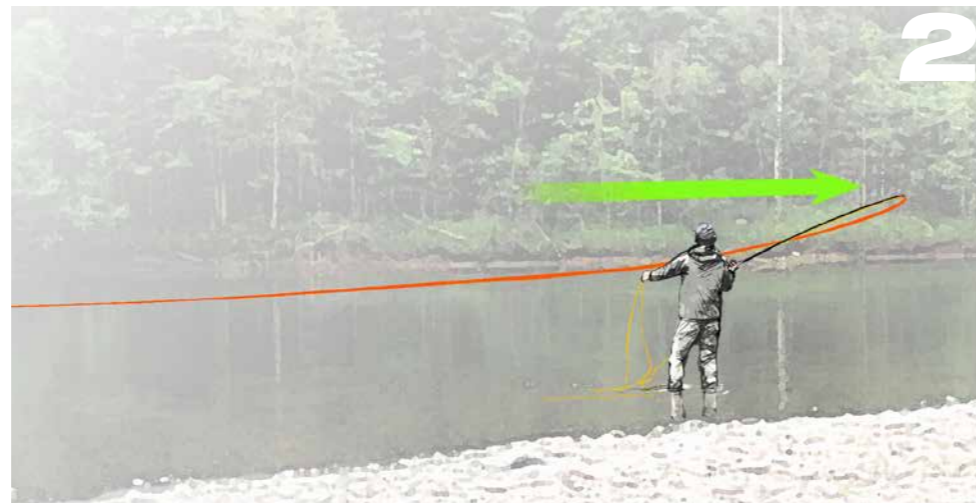
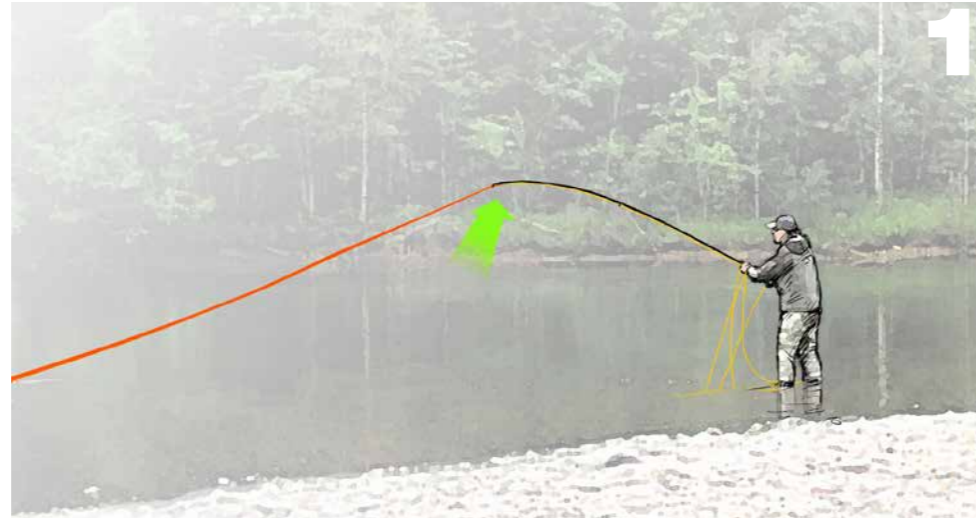
Jeg har ingen bastant statistikk for at variert teknikk gir mer fisk, men jeg tror det. Hva som er helt sikkert, er at det gjør min fiskedag mer innholdsrik og lystbetont. Dermed holder jeg meg bedre skjerpet, og som bonus får jeg verdifull kastetrening. Om en teknikk av ulike årsaker funker mindre bra, kan jeg skifte til en annen og få skikk på kastene igjen. Utgangspunktet er imidlertid at jeg er trygg på det jeg gjør. På trening er det lov å presse grensene, og det er ingen tragedie om halvparten av kastene går i dass. Når jeg fisker er jeg heller konservativ, og går ikke med mer snøre ute enn at jeg kan strekke det pent og presentere flua ordentlig med et «95 %»-kast. Det vil si at jeg kan legge ut den tilmålte snorelengden i hvert kast, selv når jeg ikke treffer optimalt. Denne snorelengden er standard til alle kastvarianter, og justeres ikke med mer enn maks en meter. Skal jeg stadig opp mot 30 meter eller forbi, er det slutt på 11 fots switch og over på fullvoksen tohånds, eller 10 fots énhånds og skyteklumper. Men for at kastene skal sitte i ryggmargen, må det trenes.

Alle kastene vi skal se på her er varianter av spey-kastet. Overhåndskast er selvsagt også aktuelt, men ikke så mye brukt når stanglengden kommer over 11 fot, og dessuten regner jeg med at det allerede står på repertoaret. Først skal vi se på såkalte «kiss and go» – eller énfasekast, der bevegelsen hele veien går i en retning, og kun fortommen og aller ytterste del av snørespissen berører vannskorpa i innkastet. I neste nummer ser vi på tofasekast, der en større del av klumpen legges ned i vannet før bukta settes.

SINGLE SPEY

Dette er selve basiskastet, men det er slett ikke det enkleste, og det er sjelden å se riktig utført. Om vi ser bort fra fiske med tunge synkesnører som må «rulles» opp før det løftes til innkast, skal dette kastet utføres som énfasekast der løft – vinkling – innkast og framkast utføres uten annet avbrudd enn et lite sekund ved bakre stoppunkt. Mange legger inn et «mellomkast» der snøret legges ned

på halvdistanse som en etappe i vinklingen. Det betyr unødig plasking og kraftbruk. Tren derfor på å gjøre kastet i én fase, med god vinkel, helt fra starten. I praksis utfører jeg dette oftest med to hender fordi det er klart mindre kraftkrevende, men her har jeg valgt å vise énhåndsvarianten for å få med dobbelttrekket. Denne spey-varianten gir relativt lange kast, men ikke størst vinkel mot strømmen.

Start med et løft for å få mest mulig av klumpen ut av vannet, men ikke høyere enn at du kan løfte ytterligere mot slutten av innkastet. Merk at nedstrømsfoten er plassert framfor den øvre.

Her settes vinkelen ved at stanga føres oppstrøms, mens kroppen dreies i posisjon for framkast. Stangtoppen følger en tilnærmet vannrett bane, og jeg trekker moderat med snørehånda for å øke snørehastigheten, men ikke for mye!

Stanga heves mot stoppunktet, og innkastet settes. Med riktig løft og kraftbruk er det bare fortommen og den aller ytterste spissen av klumpen som berører vannet. Snørehånda føres opp til utgangspunktet for dobbelttrekket.

Like før bukta har nådd maksimal dybde, har framkastet startet. Riktig timing er helt avgjørende for å oppnå maksimal oppspenning av stanga. Viktig er det også at stanga skyves fram, og ikke slås ned i framkastet.

Stanga har nådd framre stoppunkt, og snørehånda har fullført dobbelttrekket.

Skytelina er sluppet og kastet går. Ei trang, dynamisk bukt trekker ut hele snøret.

Anbefales 1

Illustrasjonene til denne artikkelen er ikke basert på teori, men på videooptak. Jeg anbefaler at du går inn på www.bomann-larsen.no/info/kasteskole.html og ser på snuttene som er lagt ut under «Switchkast». Der ligger illustrasjonene i sin rette sammenheng.

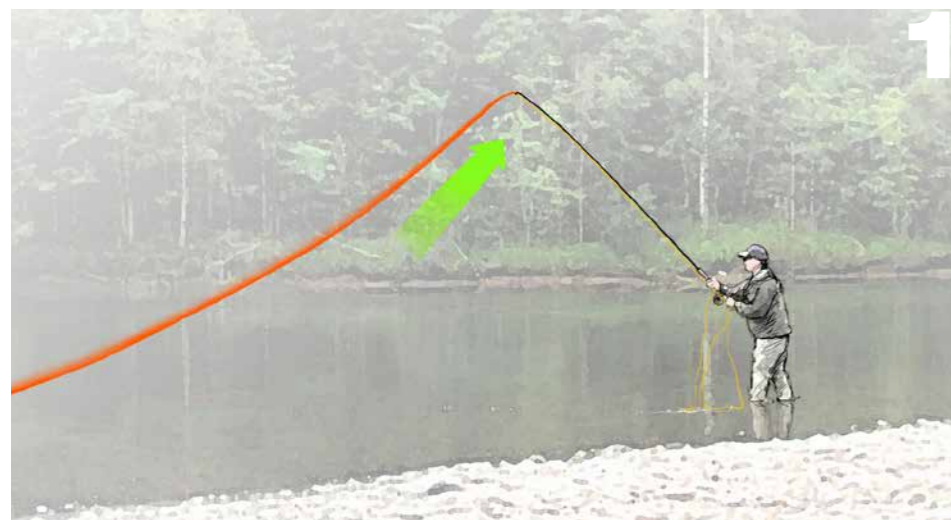
Anbefales 2

Mye av min egen inspirasjon til variert spey-kasting har jeg hentet fra Jan Erik Granbos DVD «My best casting techniques». Der finnes også noen spennende varianter som ikke er med i denne artikkelen. Kastene demonstreres med tohåndsutstyr, men grunnprinsippene er de samme som for énhånds. Sjekk ut www.granbo-flyfishing.no!

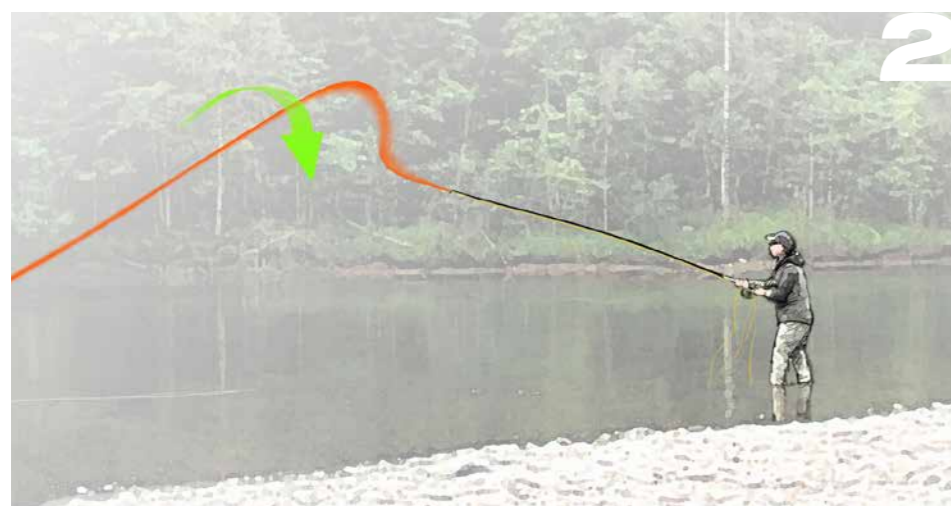
DOUBLE SNAKE ROLL (TOHÅNDS)

Dette kastet er et nyttig supplement til single spey. Fordelene er at du starter med et høyere løft som gjør det mulig å trekke opp synkspisser fra dypere vann uten å legge inn et rullekast, og at innkastet settes med større hastighet. Det er nyttig for god vinkling, ikke minst når vinden blåser nedstrøms og truer med å drepe dynamikken i bukta. Det er imidlertid litt vanskeligere å treffe riktig med innkastet enn ved single spey.

Start med et høyt løft.

Sett innkastet på samme måte som i single spey og la bukta bygge seg opp fra stoppunktet. Mens øvre arm løftes, skyves nedre arm noe ut fra kroppen.

Før stangtoppen ned og inn mot bredden i en sirkelformet bevegelse.

Før stanga med en akselererende bevegelse i rett linje til stoppunktet ved å skyve med øvre og trekke inn med nedre hånd.

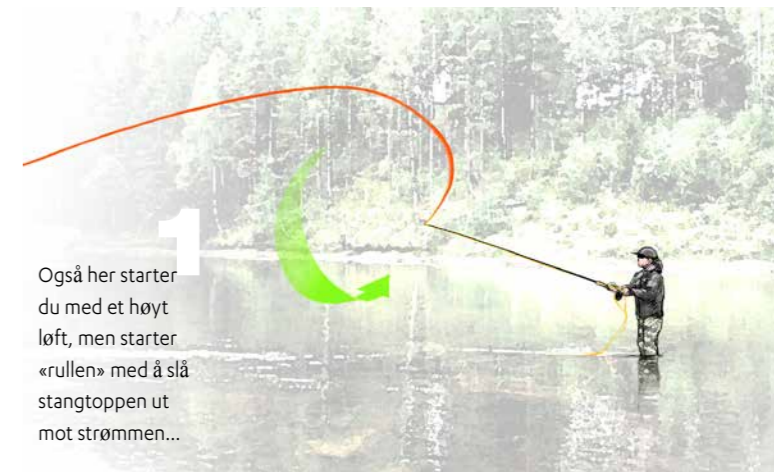
Fortsett å tegne sirkelen ved å føre stangtoppen ut over vannet og oppstrøms mens du dreier kroppen i kastretningen.

SINGLE SNAKE ROLL

Dette er sammen med double spey mitt favorittkast som høyrehendt med strømmen på venstre side.

Det er lett å vinkle, lett å time og lite tid- og energikrevende. Særlig ved nedstrøms vind er dette kastet overlegent.

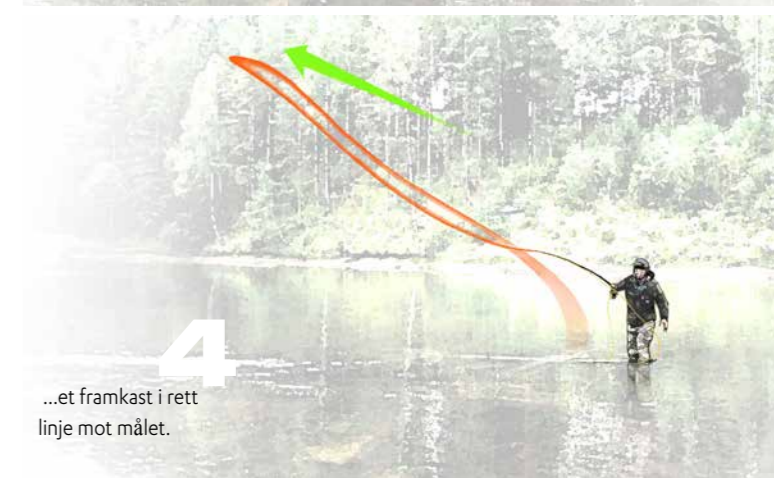
Også her starter du med et høyt løft, men starter «rullen» med å slå stangtoppen ut mot strømmen...

...og fortsette sirkelbevegelsen nedstrøms og inn bak deg. Her bruker du «rullen» til å vinkle kastet.

Når fortommen tar vannet i innkastet og du hever stanga mot stoppunktet, er vinklingen unnagjort, og bukta spenner opp stanga til...

...et framkast i rett linje mot målet.

Del 2

Andre del i serien kommer i Alt om Fiske nr. 3 2014. Der tar vi for oss tofasekast der større deler av klumpen forankres i vannet, populært kalt «sustained anchor».